

EU-direktivet om ophavsret er vedtaget – til stor glæde for rettighedshaverne

Efter mange års forhandlinger er direktivet om ophavsret nu endeligt vedtaget med udgangen af marts 2019.

Omdiskuteret og lang tid undervejs

I 2016 præsenterede EU det første udkast til et direktiv om ophavsret på det digitale indre marked. Direktivet tager specifikt stilling til nogle af de udfordringer, som der er opstået i kølvandet på digitaliseringen, herunder at musikforbrug i høj grad er blevet digitalt, og at musik ofte streames via gratis onlinetjenester.

Direktivet har været meget omdiskuteret, og Europa-Parlamentets medlemmer har udtalt, at de kun sjældent har været udsat for så meget lobbyarbejde, både fra rettighedshaverne, fra ophavsretsorganisationerne, og fra de onlinetjenester, som gør det muligt for brugerne at høre og se ophavsretligt beskyttede værker, f.eks. Youtube.

Efter næsten tre års forhandlinger offentliggjorde Europa-Parlamentet den 20. februar 2019 den endelige direktivtekst, og teksten blev godkendt den 26. marts 2019. Danmark har nu 24 måneder til at implementere reglerne i dansk lovgivning.

Indholdet af direktivet

Direktivet fastsætter, at medlemsstaterne skal indføre en række undtagelser til den ophavsretlige eneret, herunder at det skal være muligt for forskellige kulturelle institutioner og læreanstalter at benytte ophavsretligt beskyttede værker.

Direktivet indeholder desuden forskellige bestemmelser om licens, heriblandt at det skal være muligt for kulturelle institutioner, f.eks. det Kongelige Bibliotek, at indgå licensaftaler, og bestemmelser som skal sikre rettighedshaverne rimelig betaling, sikre gennemsigtighed i forhold til udnyttelse af licenserede værker og giver rettighedshaverne mulighed for at træde tilbage fra licensaftaler under visse betingelser.

Onlinetjenesterne og deres ansvar

Det er dog ikke disse bestemmelser, som har bevirket, at direktivet har været meget omdiskuteret og længe ventet blandt rettighedshaverne og ophavsretsorganisationerne.

Interessen har samlet sig om artikel 13, som siger, at onlinetjenester videreformidler ophavsretligt beskyttet materiale til offentligheden, når tjenesterne gør det muligt for brugerne at tilgå materiale, som andre brugere af tjenesten har lagt op. Onlinetjenesterne skal derfor sikre, at de har ret til at videreformidle materialet, f.eks. via en licensaftale med rettighedshaveren. Direktivet sikrer dermed, at rettighedshaverne får den betaling som de er berettiget til, uanset om deres værker udnyttes offline eller online.

Hvis onlinetjenesterne videreformidler materialet uden en aftale med rettighedshaverne, er tjenesterne ansvarlige for den uberettigede brug af værkerne, medmindre de kan bevise, at de har forsøgt at indgå en aftale, at de generelt har gjort hvad de kan for at sikre, at værkerne ikke er tilgængelige, og at de har fjernet værkerne, så snart de blev kontaktet af rettighedshaverne. Herved får onlinetjenesterne et medansvar for upload af ophavsretligt beskyttet materiale uden rettighedshavernes samtykke.

Indtil nu har det været muligt for onlinetjenester som f.eks. YouTube og Facebook at gøre ophavsretligt beskyttet materiale tilgængeligt uden en aftale og dermed også uden at betale rettighedshaverne. Det har været til stor gavn for tjenesterne, da muligheden for at afspille musik eller film netop driver trafikken til og på tjenesterne.

Tjenesterne er blevet kritiseret for at ødelægge det musikalske økosystem, da rettighedsindtægter er en forudsætning for, at der opstår incitament til at skabe ny musik. De gratis tjenester er også blevet kritiseret for at have en urimelig konkurrencefordel i forhold til f.eks. Spotify, da tjenesterne ikke har skullet betale rettighedshaverne og derfor heller ikke har været nødt til at bede brugerne om betaling. Omvendt er de nye regler blevet kritiseret for at hindre ytringsfriheden og indføre censur, da pligten til at betale for indhold vil føre til, at onlinetjenesterne begrænser det tilgængelige indhold. Rettighedshavernes svar har været, at reglerne ikke betyder, at tjenesterne skal begrænse eller fjerne materiale, men kun, at der skal ske betaling, når materialet spredes.

DLA Pipers kommentarer

Det bliver spændende at følge anvendelsen af reglerne og se, hvordan onlinetjenesterne vil håndtere de nye krav til afklaring af rettigheder. Sikkert er det under alle omstændigheder, at de nye regler styrker rettighedshavernes position.

Vi følger naturligvis op, når effekten af reglerne bliver mere tydelig.